

13. 02.2021r., kl. II bz

Temat 1: Dynamika oceanów; falowanie, prądy morskie, pływy, sejsze, upwelling.

https://www.geografia24.eu/geo_prezentacje_pr_1/301_4_hydrosfera/r1_4_02a.pdf

<https://epodreczniki.pl/b/mechanizm-falowania-wod-morskich-kryteria-podzialu-i-typy-falowania-morz-i-oceanow/PP66s7ltm>

W zeszytach:

1. Charakterystyka falowania
2. Charakterystyka prądów morskich
3. Charakterystyka pływów
4. Charakterystyka sejszy i upwellingu

Temat 2: Zróżnicowanie sieci rzecznej.

https://www.geografia24.eu/geo_prezentacje_pr_1/301_4_hydrosfera/r1_4_03a.pdf

<https://epodreczniki.pl/a/wody-powierzchniowe-i-podziemne-w-polsce/DpQnRQM5O>

W zeszytach:

1. Pojęcia: rzeka główna, dopływ, dorzecze, zlewisko, dział wodny, system rzeczny
2. Typy rzek ze względu na ciągłość zasilania

Ruchy wody morskiej.

Zjawisko falowania-powstaje wyniku oddziaływania wiatru na powierzchnię wody. To wzajemne współdziałanie nosi nazwę stanu morza mierzonego w tzw. skali Beauforta.

Prądy morskie-to jakby olbrzymie rzeki płynące w morzach i oceanach, wywołane stałymi wiatrami (zwłaszcza pasatami), różnicami w temperaturze wód, gęstości a także w poziomie wód wszechoceanu.

Dodatkowo na kierunek prądów morskich wpływa zarys wybrzeży które opływają. Generalnie prądy dzielimy na ciepłe, w których temperatura wód jest wyższa od temperatury wód w które wpływają i prądy zimne, które niosą wody chłodniejsze od wód otoczenia w które wpływają. Nierzadko temperatura wód w prądzie chłodnym jest znacznie wyższa od temperatury prądów ciepłych. Wybrzeża opływane przez prądy ciepłe są cieplejsze i znacznie wzrasta ilość opadów, natomiast prądy zimne znacznie osuszają i ochładzają wybrzeża które opływają powodując powstawanie obszarów pustynnych.

Prądy zimne na Atlantyku to: Kanaryjski, Benguelski i Labradorski, a ciepłe to najpotężniejszy prąd świata Zatokowy (Golfstrom) i prąd Brazylijski. Do bardziej znanych ciepłych prądów na Pacyfiku należy: Kuro-Siwo i Wschodnioaustralijski, z zimne to: Peruwiański i Kalifornijski.

Pływy (przypływy i odpływy morza)-to rytmiczne pionowe wahania wód oceanów i mórz wywołane siłą przyciągania Księżyca, a poniekąd również Słońca. W związku z ruchem obrotowym Ziemi w każdym miejscu na wybrzeżu pojawia się w ciągu doby dwukrotnie przypływ i dwukrotnie odpływ.

Pływy dzielimy na:

- Syzygijne- najwyższe pływy wywołane nakładaniem się sił przyciągania Słońca i Księżyca, występują w nowiu i pełni Księżyca, gdy oba ciała niebieskie znajdują się w jednej linii
- Kwadraturowe-pływy niższe występują w pierwszej i ostatniej kwadrze Księżyca, gdy siły przyciągania tych ciał niebieskich się znoszą (każde przyciąga w inną stronę)

Średnie pływy na oceanie wynoszą około 1-3m., znacznie niższe są na morzach zamkniętych np. Bałtyk (kilka cm pomiędzy przyływem a odpływem), najwyższe na świecie notuje się w Zatoce Fundy w Kanadzie z uwagi na specyficzny kształt wybrzeża (17-18 m.).

Rzeki świata, pojęcia hydrograficzne.

W hydrografii wyróżnia się następujące pojęcia:

- rzeka główna**-to rzeka uchodząca bezpośrednio do zbiornika wodnego (morza, oceanu lub jeziora);
- dopływ**-rzeka kończąca swój bieg w innej rzece, niekoniecznie rzece głównej;
- dorzecze**-to obszar z którego wszystkie wody wpadają do danej rzeki;
- zlewisko**-to obszar z którego wszystkie wody wpadają do danego morza lub oceanu;
- dział wodny**-to wyobrażona granica oddzielająca dwa sąsiednie zlewiska lub dorzecza.

Rzeki świata- przegląd przez kontynenty:

Ameryka Pd.-płynie tu najdłuższa i najpotężniejsza rzeka świata-**Amazonka**, długość około 7100 km, przy ujściu szeroka na sto kilkadziesiąt kilometrów, inne duże rzeki główne to **Parana, Orinoko**.

Afryka-najdłuższą rzeką jest **Nil**, który niedawno uznawany był za najdłuższą rzekę na świecie, wypływa z Jez. Wiktorii i jako jedyna rzeka przepływa przez Saharę, inne duże rzeki główne to: **Kongo, Niger, Zambezi**.

Azja-najdłuższe rzeki to: **Jangcy i Huang-ho (Rzeka Żółta)** w Chinach, **Jenisej, Lena, Ob i Amur** w Rosji, **Ganges, Indus, Mekong** płynące na południe do O. Indyjskiego.

Ameryka Pn.-**Mississipi z Missouri** w USA, **Jukon, McKenzie** w Kanadzie i wiele innych.

Europa-**Wolga** najdłuższa rzeka w Europie, **Dunaj** rzeka przepływająca przez 9 państw (najwięcej na świecie), **Loara, Ren, Łaba, Wisła, Tag** i wiele innych.